

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Кафедра соціальних і гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

 Наталія СИЗОНЕНКО

"26" серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІТОЛОГІЯ

освітньо-професійна програма Правознавство

Спеціальність 081 Право

галузь знань 08 Право

освітній ступінь бакалавр

факультет / інститут Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій

Полтава
2021-2022н.р.

Робоча програма Політологія для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Правознавство спеціальності 081 Право

Мова викладання державна

Розробник Некряч Анастасія, професор кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін, д.п.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри соціальних і гуманітарних дисциплін

Протокол від «26» серпня 2020 року № 1.

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Право»

Протокол від «28» серпня 2020 року № 1.

Голова _____ (О. Кальян)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання 081 Право
Загальна кількість годин –	90
Кількість кредитів –	3
Місце в індивідуальному навчальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
Рік навчання (курс)	2
Семестр	3
Лекції (годин)	16
Практичні (семінарські) (годин)	16
Самостійна робота (годин)	14
в т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота) (годин)	-
Вид семестрового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Перелік дисциплін, які передують її вивченню: базується на знаннях, добутих під час вивчення циклу соціально гуманітарних дисциплін.

3. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти знань з основ політології як науки про політичне життя суспільства, усвідомлення сутності соціального призначення та функцій політичної науки, її ролі і місця в системі наук та житті людини; формування у майбутніх фахівців (бакалаврів) необхідних навичок політичної діяльності, наукового мислення у сфері політики, національної свідомості та інших елементів політичної культури; виховання політично грамотної особистості, яка здатна орієнтуватися в сучасних політичних явищах і подіях.

Основні завдання навчальної дисципліни: розкриття проблематики та наукового інструментарію сучасних політичних шкіл, показу різнобічного впливу на важливі аспекти політичних явищ; з'ясування місця й ролі політики в сучасному суспільному просторі, їхнього впливу на перебіг процесу державного розвитку загалом та демократизацію українського суспільства.

Компетентності

Загальні (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

Фахові (ФК):

ФК 11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

ФК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність і роль політики та політології у житті суспільства.

Предмет, об'єкт і методи політології як науки. Політика, її місце і роль в суспільному житті. Підходи до розуміння феномену політики – буденний і науковий. Історія формування поняття «політика». Широке і вузьке розуміння політики. Політика як владні взаємовідносини: регулювання, розподілу, впливу і виконання. Специфіка формування політичної сфери. Підходи до визначення поняття наука. Предмет і об'єкт науки, предмет і об'єкт політології.

Тема 2. Історія світової політичної думки.

Історія формування політології як науки. Навчальні дисципліни, пов'язані з політичною наукою. Історія формування політичної думки античної Греції. Ідеали афінської демократії. Сократ, його вплив на розвиток політичної думки античної Греції. Модель ідеальної держави Платона. Арістотель – родоначальник політичної науки. Стародавній Рим. Вплив християнства на історію політичної думки. Специфіка політичної думки Середньовіччя. Політичні вчення Аврелія Августина, Томи Аквінського. Держава як цінність відносного характеру у творах мислителів Середньовіччя. Концепції природних прав, суспільного договору, народного суверенітету, правової держави у Новий час. Їх вплив на формування сучасних політичних систем. Специфіка та основні етапи формування української політичної думки. М. Драгоманов, В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський, І. Франко, С. Дністрянський, В. Старосольський, В. Винниченко, М. Хвильовий, М. Міхновський, Д. Донцов.

Тема 3. Політична діяльність і влада.

Питання влади в історичній ретроспективі, причини підвищеного інтересу до даного феномену у 20 ст. Підходи до визначення поняття влада, їх специфіка. Суб'єкт та об'єкт у владних взаємовідносинах, критерії диференціації владних взаємовідносин від інших типів суспільних відносин. Потреба у владі, принципи і способи її реалізації. Види влади, поняття політична влада її специфіка і механізми реалізації.

Тема 4. Сучасні ідейно-політичні течії.

Визначення поняття «політична ідеологія», підходи до її походження і суспільної ролі. Поняття «політична концепція», «політична доктрина». Світові ідеології та їх види. Лібералізм, консерватизм, соціалізм, націоналізм, комунізм, фашизм, релігійний фундаменталізм, анархізм.

Тема 5. Політична система суспільства і політичні режими.

Поняття система, суть системного підходу. Політична система, моделі політичних систем. Теорії політичних систем Д. Істона, Г. Алмонда. Особливості політичної системи, її структура. Компоненти політичної системи. Зміст основних функцій політичної системи. Розвиток політичних систем і їх взаємодія з іншими підсистемами суспільства. Політична система України на сучасному етапі.

Тема 6. Держава в політичній системі суспільства.

Місце, значення і роль політичного інституту в сучасних політичних системах. Підходи до розуміння місця і ролі держави, її походження. Поняття держава, характеристики державної організації, функції держави, її відмінність від інших інституційних утворень. Форми державного правління: республіка (президентська, парламентська, змішана), монархія (конституційна, абсолютистська). Види державно-територіального устрою: унітарні, федерації, конфедерації.

Тема 7. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання.

Історія виникнення політичних партій, генетична модель походження політичних партій за М. Дюверже. Політична партія у сучасному розумінні, її місце і роль у політичній системі. Політичні рухи, стадії розвитку політичних рухів за Є. Вятром. Типи рухів. Умови трансформації політичних рухів у політичні партії. Партійні системи, їх типологізація, переваги та недоліки.

Тема 8. Вибори і виборчі системи.

Поняття виборів та виборчих систем. Типи виборчих систем, їх вплив на формування партійної системи. Мажоритарна і пропорційна виборчі системи. Риси та різновиди пропорційних виборчих систем.

Тема 9. Економічна і соціальна політика.

Сутність і специфіка соціальних відносин. Соціальна структура суспільства й політика. Теорія класів та теорія соціальної стратифікації. Об'єкти і суб'єкти соціальних відносин та їх роль у політиці.

Тема 10. Політика та етнонаціональні відносини.

Сучасні нації та шляхи їх формування. Національне відродження, національна ідея і націоналізм. Національний суверенітет і політичне самовизначення націй.

Тема 11. Особистість і політика. Політичне лідерство.

Питання еліти в історії політичної думки: античність, середньовіччя, новий час. Теорії еліт в період 19-20 ст.: В. Паретто, Г. Моска, Г. Лассуел, Л. Боден, Х. Ортега-іГассет. Підходи до визначення поняття еліти в сучасній науці. Політична еліта: в широку і вузькому значенні. Механізми формування еліт, політичних еліт. Місце і роль опозиції і контрпропозиції в системі влади. Функції політичної еліти. Специфіка формування політичної еліти в тоталітарному, авторитарному і демократичному режимах. Питання формування політичної еліти в Україні.

Тема 12. Політична культура.

Поняття і структура політичної культури. Типологія політичних культур. Проблеми формування української політичної культури. Місце та роль політичної свідомості у владних відносинах. Структура політичної свідомості: її рівні і види.

Тема 13. Світовий політичний процес.

Взаємодія факторів сили та інтересу у міжнародній політиці. Силовий потенціал держав. Параметри сили (впливу) на міжнародній арені. Баланс інтересів і міжнародні конфлікти. Проблема врегулювання міжнародних конфліктів. Зовнішня політика, міжнародні відносини. Національна держава і національний інтерес у міжнародних стосунках. Види зовнішньополітичної діяльності та її принципи. Міжнародні урядові організації та їх функції.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 1. Сутність і роль політики та політології у житті суспільства.	4	2	0	6
Тема 2. Історія світової політичної думки.	8	2	2	4
Тема 3. Політична діяльність і влада.	8	2	0	6
Тема 4. Сучасні ідейно-політичні течії.	6	0	2	4
Тема 5. Політична система суспільства і політичні режими.	8	2	0	6
Тема 6. Держава в політичній системі суспільства.	6	0	2	4
Тема 7. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання.	8	2	0	6
Тема 8. Вибори і виборчі системи.	6	0	2	4
Тема 9. Економічна і соціальна політика.	6	2	0	4

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	п	с.р.
Тема 10. Політика та етнонаціональні відносини.	6	0	2	4
Тема 11. Особистість і політика. Політичне лідерство.	6	2	0	4
Тема 12. Політична культура.	6	0	2	4
Тема 13. Світовий політичний процес.	8	2	2	4
Усього годин	90	16	14	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
2	Історія світової політичної думки.	2
4	Сучасні ідейно-політичні течії.	2
6	Держава в політичній системі суспільства.	2
8	Вибори і виборчі системи.	2
10	Політика та етнонаціональні відносини.	2
12	Політична культура.	2
13	Світовий політичний процес.	2
	Разом	14

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність і роль політики та політології у житті суспільства.	6
2	Історія світової політичної думки.	4
3	Політична діяльність і влада.	6
4	Сучасні ідейно-політичні течії.	4
5	Політична система суспільства і політичні режими.	6
6	Держава в політичній системі суспільства.	4
7	Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання.	6
8	Вибори і виборчі системи.	4
9	Економічна і соціальна політика.	4
10	Політика та етнонаціональні відносини.	4
11	Особистість і політика. Політичне лідерство.	4
12	Політична культура.	4
13	Світовий політичний процес.	4
	Разом	60

8. Індивідуальні завдання

Не передбачені.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН1	<p>Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:</p> <p>- за джерелом знань</p> <p>МН 1 – словесні методи: 1) лекція, 2) розповідь-пояснення; МН 2 – наочні методи: 1) ілюстрування; МН 3 – практичні методи: 4) практичні роботи.</p> <p>Методи контролю:</p> <p>МНК 1- методи усного контролю: 1) усне опитування (фронтальне, індивідуальне, групове), 2) обговорення теоретичних питань, доповіді; МНК 2 - методи письмового контролю: письмове виконання практичних завдань МНК 4 – тестовий контроль: розв’язування тестів;</p> <p>Інноваційні методи навчання:</p> <p>МНІ 4 – комп’ютерні і мультимедійні методи – дистанційне навчання</p>	виконання завдань на семінарських заняттях, розв’язування тестів, виконання завдань самостійної роботи, написання реферату
ПРН2		
ПРН8		
ПРН13		

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних програмних рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання,

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН1	25	25	15
ПРН2	25	25	15
ПРН8	25	25	15
ПРН13	25	25	15
Разом	100	100	60

Одним із обов’язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

10. Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми оцінювання							
	виконання завдань на семінарських заняттях		розв’язування тестів		виконання завдань самостійної роботи		написання і захист реферату	
	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів	мінімальна кількість балів	максимальна кількість балів
ПРН1	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН2	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5

ПРН8	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5
ПРН13	4,2	7	5,8	9,5	4,2	7	1	1,5

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Виконання завдань на семінарських заняттях здобувачами вищої освіти денної форми навчання (0-4)

Шкала та критерії та оцінювання (денна форма)

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН1 ПРН2 ПРН8 ПРН13	Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	на високому рівні	3,6-4
		на середньому рівні	3,0-3,5
		на достатньому рівні	2,4-2,9
		на низькому рівні	0-2,3

2. Розв'язування тестів здобувачами вищої освіти денної форми навчання (0-19)

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН1 ПРН2 ПРН8 ПРН13	Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	на високому рівні	18-19
		на середньому рівні	15-17
		на достатньому рівні	12-14
		на низькому рівні	0-11

3. Виконання завдань самостійної роботи здобувачами вищої освіти денної форми навчання (виконання завдань самостійної роботи в розрізі тем навчальної дисципліни, 0-2)

Шкала та критерії та оцінювання (денна форма)

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН1	Визначати вагомість та переконливість	на високому	1,8-2

ПРН2 ПРН8 ПРН13	аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	рівні	
		на середньому рівні	1,5-1,7
		на достатньому рівні	1,2-1,4
		на низькому рівні	0-1,1

4. Написання реферату: 0-8 балів.

Шкала та критерії та оцінювання

Результат	Критерій оцінювання	Характеристика критерію	Шкала оцінювання, бали
ПРН1 ПРН2 ПРН8 ПРН13	Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин. Здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.	на високому рівні	7,2-8
		на середньому рівні	5,9-7,1
		на достатньому рівні	4,8-5,8
		на низькому рівні	0-4,7

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік (денна форма навчання – 0).

11. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Написання і захист реферату	Разом
	Виконання завдань на семінарських заняттях	Розв'язування тестів	Виконання завдань самостійної роботи		
Тема 1. Сутність і роль політики та політології у житті успільства.	-		2		2
Тема 2. Історія світової політичної думки.	4		2		6
Тема 3. Політична діяльність і влада.	-		2		2
Тема 4. Сучасні ідейно-політичні течії.	4		2		6
Тема 5. Політична система суспільства і політичні режими.	-	19	2		21
Тема 6. Держава в політичній системі	4		2		6

суспільства.					
Тема 7. Політичні партії, партійні системи та громадські об'єднання.	-		2		2
Тема 8. Вибори і виборчі системи.	4		2		6
Тема 9. Економічна і соціальна політика.	-		2		2
Тема 10. Політика та етнонаціональні відносини.	4		2		6
Тема 11. Особистість і політика. Політичне лідерство.	-		2		2
Тема 12. Політична культура.	4		2		6
Тема 13. Світовий політичний процес.	4	19	2		27
<i>Написання і захист реферату</i>				8	8
Разом	28	38	26	8	100

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потреби)
Не передбачено.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Бабкіна О.В. Політологія: посібник. К.: «Академія», 1998. 368 с.
2. Бебик В.М. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. К. : МАУП, 2000. 346 с.
3. Дзювко І.С. Політологія: курс лекцій. К. : Вища школа, 1993. 271 с.
4. Конституція України: Офіційний текст, прийнятий на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. (Відомості Верховної Ради України, 1996. № 30): Із змінами станом на 1 січня 2006 р. К.: Ін Юре. 2006. 144 с.
5. Піча В.М. Політологія. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти. К. : «Каравела», 2002. 344 с.
6. Політологія. Навчальний посібник з організації самостійної роботи студентів / Укладач: Безотосний М.Т. Полтава, ПДАА, 2008. 128 с.
7. Юрій М.Ф. Політологія. К.: Дакор, 2004. 416 с.

Допоміжні

1. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії і практики. Запоріжжя: Юридичний ін-т, 2005. 540 с.
2. Гелей С. Політико-правові системи світу: Навч. посіб. Л: Вид-во Львівської комерційної академії, 2002. 224 с.
3. Журавський В.С. Становлення політичних партій в українському суспільстві та їхня роль у політичному структуруванні парламенту. К. : Парламентське видавництво, 2002. 107 с.
4. Кармазіна М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX - початок XX століття). К., 1998. 351 с.
5. Кирилюк Ф. М. Історія зарубіжних політичних вчень: Навч.-метод. Посібник. К. : ТОВ «XXI століття: Діалог культур», 2005. 256 с.
6. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера / Є. Причепій (ред.). К. : ВК ТОВ «Тандем», 2002. 582 с.
7. Коваленко А. Політологія. Довідник. К., 2004. 235 с.
8. Левенець Ю. А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX - початок XX століття). К. Стило, 2001. 584 с.
9. Лісовий В.С. Культура – ідеологія – політика. К. : Видавництво ім. Олени Теліги, 1997. С. 3-55.

10. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К. : Світогляд, 2005. 316 с.
11. Політичні партії в Україні: Інформ.-довід, вид. 2 вид., доп. К. : Атіка, 2005. 440 с.
12. Політологічний енциклопедичний словник: Навч. посібник для студентів вищ. навч. закладів. К. 1999.